

АГРАРНА НАУКА – ВИРОБНИЦТВУ

Тези доповідей

Державної науково-практичної конференції

«ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ АПК»

9 листопада 2011 року

**Біла Церква
2011**

Редакційна колегія:

Даниленко А.С., д-р екон. наук, професор
Сахнюк В.В., д-р вет. наук, професор
Варченко О.М., д-р екон. наук, директор ННДІ економіки і бізнесу
Паска І.М., канд. екон. наук, доцент
Біляєв М.О., ст. викладач
Білан А.В., канд. вет. наук, директор наукової бібліотеки
Царенко Т.М., канд. вет. наук, начальник НДЧ
Сокольська М.О., зав. РВІК відділу, відповідальний секретар

Аграрна наука – виробництву: Тези доповідей державної науково-практичної конференції «Проблеми економічного розвитку АПК». – Біла Церква, 2011. – 18 с.

У збірнику висвітлені новітні досягнення в економіці.

Ел. адреса <http://tezy.btsau.edu.ua/>

УДК 330

ДОРОШЕНКО І.В., асистент

Науковий керівник – **КУПАЛОВА Г.І.**, д-р ек. наук, проф.

Білоцерківський національний аграрний університет

e-mail:doroshenko0707@rambler.ru

КОНЦЕПЦІЯ ПІДПРИЄМНИЦТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Щоб продукція відповідала сучасним вимогам необхідно застосовувати новітні технології виробництва, що складно зробити при значному роздільненні громадського сектора та значному обсязі приватного. Одним з найважливіших шляхів виходу із ситуації, яка склалася на аграрному ринку, є розвиток взаємовідносин товаровиробників між собою та іншими учасниками економічного процесу. Це досягається шляхом кооперації товаровиробників та їх інтеграції з підприємницькими структурами інших сфер економіки. Така співпраця дозволяє підвищити прибутковість та підвищити конкурентоспроможність виробленої продукції як на внутрішніх, так і на світових ринках. Світовий досвід також підтверджує ефективність поглиблення кооперації та інтеграції у сільському господарстві. В деяких розвинених країнах до 90% виробленої продукції реалізується через систему сільськогосподарської кооперації.

Досвід розвитку передових країн свідчить про необхідність укрупнення сільськогосподарського виробництва, що дає змогу підвищити капіталізацію аграрного сектора. Внаслідок акумуляції матеріальних, фінансових та людських ресурсів забезпечується можливість застосування інноваційних підходів до організації виробництва та ефективний розвиток сільськогосподарських підприємств.

Для забезпечення економічної ефективності функціонування аграрного ринку необхідно забезпечити стабільне та надійне формування пропозиції. У рослинництві для цього необхідно забезпечити оптимізацію внесення мінеральних та органічних добрив у поєднанні із засобами захисту рослин. У тваринницькій галузі основну увагу необхідно зосередити на підвищенні продуктивності тварин за рахунок удосконалення годівлі, оскільки саме частка витрат на неї найбільша у загальній структурі собівартості.

Щоб підвищити конкурентоспроможність вітчизняної продукції на світових ринках важливу увагу необхідно приділяти якості сільськогосподарської сировини та готової продукції. Це дасть змогу стимулювати збільшення обсягів попиту як на світовому, так і вітчизняному ринках аграрної продукції.

Останнім часом в Україні приділяється значна увага до розвитку та поширення кооперативного руху в сільськогосподарському виробництві. На нашу думку це позитивна тенденція, що дасть змогу вплинути на ситуацію в галузі і підвищити її економічну ефективність. Створення різноманітних кооперативів призведе до підвищення концентрації виробництва, що дасть змогу збільшити прибутковість господарювання. За даними фахівців формування значних партій товарної продукції забезпечує передумови для підвищення закупівельної ціни до 20%.

УДК 330.101.8

ЗАМКЕВИЧ Б. М., канд. техн. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

e-mail: bogdan_zam@list.ru

ЯКІСТЬ ЖИТТЯ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

Усі моделі соціальної політики об'єднує три важливих аспекти економіки – якість життя, ефективність господарювання і справедливість, яка не допускає соціальної напруги. Якість життя визначає ступінь задоволення матеріальних, культурних і духовних потреб людини. Одними із показників якості життя прийнято індекс якості життя. Цей показник відображають рівень досягнення країн в найважливіших соціально-економічних сферах. За останній рік економічна ситуація в Україні значно погіршилась. У світовому рейтингу якості життя, який щорічно складає журнал *International Living*, у 2011 Україна опустилась з 68 на 73 місце. Поруч знаходяться Намібія (72), Ботсвана (74), Тринідат і Тобаго (75), Росія і Білорусь займають, відповідно, 118 і 141 місця.

В основу розрахунків індексу якості життя прийнято методику опубліковану в роботі Лібанової Е. (інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи НАН України), а також методику Статистичного відділу ООН. На першому етапі розраховуються субіндекси за кожним виміром, тобто для перетворення показників в індекси за шкалою від 0 до 1 встановлюються мінімальні та максимальні значення (або цільові орієнтири). Для агрегування субіндексів використовується середнє геометричне. Встановлено такі мінімальні значення: для очікуваної тривалості життя при народженні – 20 років, для валового національного доходу (ВНД) на особу населення – 163 дол. США, для мінімального валового внутрішнього продукту (ВВП) на душу населення 100 дол. США, для інших змінних мінімальні змінні – 0. Після визначення мінімальних і максимальних значень субіндекси розраховуються наступним чином:

$$\text{Субіндекс виміру} = \frac{\text{фактичне значення} - \text{мінімальне значення}}{\text{максимальне значення} - \text{мінімальне значення}}$$

З 1995 року спостерігається тенденція зростання безпеки життя, очікуваної тривалості життя українців, їх освітнього рівня, очевидне зростання купівельної спроможності постійно проживаючого населення, що засвідчує про позитивні зміни в економіці. Разом з тим, спостерігаються і такі негативні зміни, як погіршення здоров'я населення і екологічного стану в держав, зменшення інтелектуальних ресурсів. Загалом індекс якості життя до 2010 року зменшується. Починаючи з 2011 року, приймаючи до уваги параметри Проекту бюджету України на 2012 рік, прогнозується позитивна тенденція одночасного економічного зростання і якості життя населення України.

В процесі економічного розвитку в Україні протягом 2000-2010 рр. індекс якості життя зменшувався при економічному зростанні, що свідчить про вирішення економічних проблем країни за рахунок економічного становища населення, а не шляхом оптимізації процесів державного управління та впровадження інноваційних технологій.

УДК 334.012.82/.78:330.341.1:631.1(477)

ІГНАТЬЄВА Т.Г., асистент

Білоцерківський національний аграрний університет

РОЗВИТОК ІНТЕГРАЦІЙНИХ ОБ'ЄДНАНЬ ЯК ФАКТОР АКТИВІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В АГРАРНІЙ СФЕРІ УКРАЇНИ

У контексті переходу АПК України до ринкових відносин актуальності набуває обґрунтування доцільності підтримки і розвитку організаційних структур, створених на основі інтеграційної взаємодії суб'єктів господарювання та здатних сформуванню сприятливих передумов для активізації інноваційної діяльності в аграрному секторі вітчизняної економіки.

Під час проведення дослідження було застосовано методи аналогії, кількісного та якісного порівняння, абстрактно-логічний. Встановлено, що до основних видів інтеграційних об'єднань, які функціонують в аграрній сфері України, належать асоціації, корпорації, консорціуми, концерни, промислово-фінансові групи, холдингові компанії. З'ясовано, що виникнення та розвиток зазначених інтеграційних структур пов'язані не лише з потребами створення і відпрацювання єдиного технологічного циклу виробництва продукції, а й з вимогами нагромадження капіталу. З огляду на те, що акумулювання капіталу вимагає змін у техніко-технологічній структурі виробництва, результатом централізації капіталу і передумовою його концентрації в аграрній сфері є інноваційні перетворення. Доведено, що діяльність інтеграційних об'єднань стимулює інноваційний розвиток аграрного сектору і забезпечує підвищення рівня соціального захисту населення шляхом ініціювання та фінансування наукових розробок, сприяння трансферу технологій, створення нових робочих місць тощо. Слід зазначити, що до найбільш ефективних засобів активізації інноваційної діяльності в аграрній сфері належить спроможність інтеграційних структур здійснювати інноваційні інвестиції за рахунок власних фінансових ресурсів, а також залучати капітал інвесторів і кредити для реалізації інноваційних проектів на вигідних умовах. Крім того, у межах діяльності інтеграційних об'єднань формуються сприятливі передумови для зниження рівня підприємницьких ризиків і скорочення витрат на стадіях створення та комерціалізації нової продукції, що дозволяє підвищити інтенсивність інноваційних процесів у аграрному секторі економіки.

Отже, об'єктивна необхідність розвитку інтеграційних об'єднань в аграрній сфері України зумовлюється рядом факторів, до яких, зокрема, належать: найбільш повна відповідність принципів функціонування інтеграційних структур сучасним тенденціям розвитку аграрного виробництва; впровадження інноваційних технологій виготовлення продукції та управління господарською діяльністю на всіх стадіях виробничого процесу; підвищення ефективності, скорочення періоду реалізації інноваційних проектів; стимулювання виникнення інноваційних зрушень у структурі АПК тощо.

УДК 332.2

ІСАЧЕНКО Н.В., канд. екон. наук

Національний університет біоресурсів і природокористування України

НЕОБХІДНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ ЗОНІНГУ ДЛЯ УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ В УКРАЇНІ

Різноманітність форм власності на землю є важливою передумовою розвитку багатоукладної економіки, а ринок земель стає провідним способом перерозподілу земельних ресурсів. В той же час, перебудова системи землекористування в Україні призвела до зниження ефективності сільськогосподарського виробництва, погіршення використання землі як основного засобу виробництва, знизився рівень життя сільських жителів, продовжує погіршуватися екологічна ситуація, тощо.

За таких умов, найбільш оптимальною моделлю державного та самоврядного регулювання (планування) землекористування стає зонування земель, в основу якого покладається принцип їх диференційованого (роздільного) використання за територіальними зонами (районами). Зонування земель (територій) є ефективною альтернативою існуючій системі забезпечення цільового використання земель. Зонінг являє собою спосіб забезпечення використання земель для різних суспільних потреб, при якому цільове призначення встановлюється не для однієї земельної ділянки, а для цілої групи суміжних ділянок (або юридично не сформованих у земельні ділянки земель), що утворюють функціональну зону. Власник (користувач) земельної ділянки отримує право вибору її цільового використання в рамках переліку видів цільового використання земель, установлених для конкретної функціональної зони. Всі землі в межах території України на найвищому ієрархічному рівні мають бути розділені на три зони 1-го порядку (групи земель), які визначають існування основних функціональних типів сучасного навколишнього природного середовища: агроландшафтну (сільськогосподарську), середовищестабілізуючу (екологічну) і призначену для забудови та розташування об'єктів галузей економіки – селитебну (забудовну) або ж урбаністичну. Класифікаційні ознаки зонування – розподіл земель за категоріями. Зонування земель потрібно здійснювати з різною деталізацією, тобто проводити на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях, з відмінностями у завданнях та механізмах практичного застосування. При оцінці ефективності цієї або іншої системи зонування земель пропонується використовувати чотири основні критерії: функціональний, екологічний, економічний, соціальний (за навантаженням інтересів різних груп населення).

УДК: 330.341.1

КОВАЛЬ Н. В., к. е. н., асистент

Білоцерківський національний аграрний університет

ІННОВАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПІДПРИЄМСТВА: СУТНІСТЬ, СТРУКТУРА, ОЦІНЮВАННЯ

На сучасному етапі розвитку світової економіки впровадження інновацій в усі сфери діяльності підприємств є головним чинником їх конкурентоспроможності.

Перехід вітчизняних підприємств на інноваційний шлях розвитку можливий лише за умови ефективного управління формуванням та реалізацією їх інноваційного потенціалу як основи цього розвитку. Тому дослідження сутності, структури, методів оцінювання та розробка на основі отриманих даних механізму управління інноваційним потенціалом підприємств є надзвичайно актуальними. Метою дослідження є уточнення визначення інноваційного потенціалу підприємства, його структури та вивчення можливостей використання існуючих методик його оцінювання в практичній діяльності.

Інформаційні джерела дослідження: законодавчі та нормативні акти, науково-методична література, ресурси світової комп'ютерної мережі Internet. Методи дослідження: абстрактно-логічний, системного аналізу і синтезу. Інноваційний потенціал підприємства – це його спроможність як носія штучного походження забезпечити очікувану суб'єктом оцінки норму прибутку шляхом впровадження інновацій в різноманітні сфери діяльності (виробничу, управлінську, фінансову, маркетингову тощо) в існуючій системі зовнішніх обмежень. Інноваційний потенціал є внутрішньою характеристикою носія (підприємства) та не існує окремо від носія. Інноваційний потенціал підприємства поділяється на існуючий та потенціал розвитку. В свою чергу, в межах існуючого потенціалу виділяємо реалізований та нереалізований (резерв, надлишок). Оскільки підприємство, як носій інноваційного потенціалу, є організованою сукупністю ресурсів, з метою формування та реалізації інноваційного потенціалу підприємства особливу увагу слід приділити людським, інформаційним, матеріально-технічним та фінансовим ресурсам як складовим елементам носія. Аналіз методичних рекомендацій з оцінювання інноваційного потенціалу підприємств, представлених у наукових джерелах, дав можливість зробити висновок про надзвичайну їхню суперечливість та наявність ряду недоліків, які заважають їх практичному використанню.

УДК 332.146.2:711.438

РУБАН О.О., аспірантка

Національний університет біоресурсів і природокористування України

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ РЕГІОНУ

Забезпечення сталого розвитку сільських територій, об'єктивна необхідність у регулюванні та підтримці агропромислового комплексу та запровадженні відповідних заходів для їх реалізації на сьогоднішній день є одним з пріоритетів державної політики України. При цьому економічне зростання будь-якою ціною не повинно поступатися якісним складовим його розвитку. Але на даний час існує ряд невирішених питань, які цьому перешкоджають: незавершеність аграрної реформи, розбалансованість системи господарювання, недостатній захист прав власників земельних часток (паїв) та ін.

Полтавська область має рівнинний рельєф, сприятливі агрокліматичні умови, родючі чорноземи (90% від загальної площі області). В структурі земельного фонду Полтавської області сільськогосподарські угіддя займають значну частину - 2189,4 тис. га, що складає 76,1%, з них 1,5 млн. га – рілля. Все це створює відповідні

передумови для розвитку багатогалузевого рослинництва, м'ясомолочного тваринництва та птахівництва.

Проведений аналіз в довгостроковому періоді свідчить, що виробництво цукрових буряків в 2009 році порівнюючи з 1990 роком зменшилось на 55,1%, за рахунок скорочення посівних площ. Виробництво соняшнику збільшилось на 178,1% у відповідному році, за рахунок збільшення не урожайності, а посівних площ. В 2009 році в області виробництво м'яса скоротилась на 80,4%, молока на 45,4% порівнюючи з відповідними показниками 1990 року, по Україні виробництво м'яса зменшилось на 44%, молока на 47,4% за відповідний період, що свідчить про загрозливу ситуацію в цій галузі.

На відміну від України в області створюються і розвиваються фермерські господарства які є значною часткою економічного потенціалу області. Ними використовується 87,3 тис. га сільськогосподарських угідь, з яких 84,7 тис. га орних. Нині малі виробники сільськогосподарської продукції виробляють понад 60% м'яса і молока, 40 яєць, 30% зернових, більшу частину картоплі, овочів та фруктів.

Пріоритетами сталого розвитку сільських територій Полтавської області повинні стати відновлення виробництва в агропромисловому комплексі, нарощування обсягів переробки сільськогосподарської продукції в місцях її виробництва, розвиток агросервісу, сфери обслуговування населення, що дасть змогу розширити сферу зайнятості на селі, отриманні роботи за місцем проживання, забезпеченні роботою працездатної молоді.

УДК 330.352.3:658.8:681.518

САВЧУК О.В., здобувач

Науковий керівник – **ЮХИМЕНКО П.І.**, д-р екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

МЕТОДИ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ СИСТЕМ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ

В сучасній економіці України майже всі галузі народного господарства потребують постійної модернізації, пов'язаної насамперед з жорсткою конкурентною боротьбою. Важливими інструментами сучасної конкурентної боротьби являються інформаційні технології, системи електронного бізнесу, які автоматизують весь спектр бізнес-операцій. Такі економічні структури як організації, фірми, ринки набувають нових електронних форм, а електронні торгові операції, в основі яких лежить електронна комерція стають важливою складовою будь-якого бізнесу. Тому актуальним є питання щодо вибору та застосування методів визначення ефективності таких електронних систем.

Вітчизняний аграрний бізнес потребує технологічних змін, які відбулися і в подальшому відбуваються в розвинених країнах. Мережа Інтернет та інші інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) використовуються західними фермерами як дієвий інструмент менеджменту спрощуючи доступ до інформації та її переробку, а також зменшуючи вартість спілкування. Крім того використання електронних систем глобального позиціонування дозволяє здійснювати комерційні операції в онлайн-режимі. На скільки ефективними такі технології є для

наших аграрних підприємств можна встановити за допомогою методів оцінки ефективності систем електронної комерції.

Дослідження ефективності систем електронної комерції проводиться за такими основними напрямками:

- економічний, який включає в себе показники оцінки ефективності інвестиційного проекту електронної комерції і визначається, як відношення отриманого прибутку внаслідок експлуатації систем електронної комерції до затрат пов'язаних з їх розробкою та експлуатацією (чиста приведена вартість, дисконтований строк окупності, індекс прибутковості, внутрішня норма прибутковості);

- функціональний, в склад якого входять показники ефективності, що відображають поточні та кінцеві результати діяльності (загальна кількість відвідувачів електронного магазину в зазначений період часу, повторне відвідування, питома вага відвідувачів, які зробили покупки, динаміка падіння та зросту об'ємів продажів, динаміка експлуатаційних витрат та доходів функціонування електронного магазину та ін.);

- маркетинговий, показники ефективності якого описують різні сторони маркетингових цілей (ефективність інтернет-реклами, лояльність споживачів, способи маркетингового просування електронного магазину та ін.).

Набір показників ефективності формулюють певний критерій, а їх оцінки показують відповідність систем електронної комерції цілям господарюючих суб'єктів за цим критерієм.

З розвитком електронної торгівлі у світі багато аграрних компаній позиціонують себе в глобальному економічному просторі за допомогою електронних ресурсів (веб-сайтів, електронних магазинів). Цілі, які при цьому досягаються, повинні бути економічно виправдані, виважені тому надзвичайно важливим є використання теоретичних засад визначення ефективності електронних ресурсів для розробки ділових та комерційних стратегій аграрних підприємств заснованих на інформаційних мережах.

УДК:332.155/338.3

ВЕЛИЧКО О.В., канд. екон. наук

Національний університет біоресурсів і природокористування України

ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Важливою проблемою сучасного етапу розвитку економіки України є пошук напрямів ефективного використання наявних виробничих ресурсів сільського господарства та формування потенціалу, необхідного для виробництва визначеної кількості аграрної продукції. Нині ця проблема набуває особливого значення у зв'язку з випередженням темпів витрачання матеріальних ресурсів, а порівняно з темпами виробництва продукції. Отже, виникає гостра потреба у вивченні основних тенденцій ресурсно-технічного забезпечення виробничої діяльності в аграрній сфері та розробки відповідних пропозицій щодо покращення ситуації в галузі.

В процесі реформування аграрного сектора економіки України та створення нових організаційно-правових форм господарювання відбулося погіршення стану розвитку сільськогосподарських підприємств, особливо забезпечення ресурсно-технічним потенціалом. Сучасний стан технічного забезпечення збирання зернових культур в Київській області вкрай незадовільний. Парк зернозбиральних комбайнів малочисельний, морально застарілий та фізично спрацьований. Упродовж 2000-2009 рр. кількість зернозбиральних комбайнів зменшилася від 3045 до 1823 од. в 2009 р. Сезонне навантаження на один комбайн в 2009 р. становить 239 га, що значно перевищує оптимальне значення. Порівняно з 2000 р. сезонне навантаження на зернозбиральний комбайн Київщини збільшилось на 75 га.

Варто зауважити, що у 2009 р. виробництво сільськогосподарської техніки в Україні зменшується, зокрема, трактори для сільського та лісового господарства на 68,3%, борони дискові – на 48,1, розпушувачі та культиватори – на 40,3, сівалки – на 68,7, зернозбиральні комбайни – на 44,6%, борони зубові у 2 рази порівняно з 2003 р. Проте спостерігається ріст виробництва машин та механізмів для приготування кормів (збільшення у 3,5 рази). Це є позитивною тенденцією у розвитку галузі тваринництва.

З метою покращення ситуації доцільно створити машинно-технічні об'єднання, з оптимально укомплектованим складом виробничих засобів, що дадуть змогу раціонально використовувати ресурси підприємства, а також забезпечать ефективне виробництво в цілому. Результати досліджень вказують на те, що економічно потужним господарствам із великими обсягами робіт комплектувати машинно-тракторний парк необхідно виходячи з власних можливостей, а економічно слабким господарствам із невеликими обсягами робіт – доцільно кооперувати кошти для закупівлі техніки й використовувати її на міжгосподарській основі. Це дасть змогу за менших капіталовкладень сформувати раціональний парк машин та інтенсивніше його використовувати. Створення міжгосподарських безприбуткових об'єднань з технічного забезпечення сільськогосподарських товаровиробників – один із найраціональніших шляхів оновлення машинно-тракторного парку та зростання ефективності його використання.

УДК 330.552:338.439.5:339.564

ГУБЕНКО В.І., д-р екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

МАКРОЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА ТА ЗОВНІШНЯ ТОРГІВЛЯ АПК УКРАЇНИ

Скромні позиції України в господарській взаємодії із зовнішнім світом пояснюється тим, що в міжнародній торгівлі основне місце займають готові вироби і послуги, які базуються на високих технологіях. Україна експортує переважно сировину і продукцію першої переробки, а імпортує головним чином енергоносії, споживчі товари, включаючи продукти харчування, одягу, побутову техніку, автомобілі. У зв'язку з особливостями історичного і соціально-економічного розвитку наша країна не в змозі повноправно приймати участь у невпинно

зростаючому обміні товарами і послугами, викликаними науково-технічною та інформаційною революціями. При нинішньому характері господарських зв'язків із зовнішнім світом вітчизняні виробники по суті залишаються поза сферою міжнародного виробничого та інвестиційного співробітництва, не маючи міцних коопераційних зв'язків із зарубіжними партнерами і не включені в інтернаціональні відтворювальні ланцюжки.

Як свідчить досвід, процес включення економіки країни в світове господарство має певні закономірності, однією з головних є ступінь участі в міжнародному розподілі праці, що пов'язано із рівнем техніко-економічного розвитку і масштабом потенціалу країни. А також її забезпеченістю природними ресурсами. Найбільш загальне і відносно адекватне уявлення про рівень техніко-економічного розвитку дає розмір ВВП на душу населення, який склав в Україні у 2010р. 6670\$ і по цьому показнику Україна посідає 99 місце із 100 проаналізованих, а по структурі виробленого ВВП і промислового виробництва можна визначити наскільки індустріалізована країна і в якій мірі її промисловість засвоїла технологічно складні виробництва. На розвиток зовнішньоекономічних відносин країни на протязі останніх років помітний вплив має макроекономічна політика країни, що була зорієнтована на так звану фінансову стабілізацію, яка сприймалась як зниження темпів інфляції і утримання реального курсу гривні. Ціною такої політики стало зниження виробничої та інвестиційної активності підприємств, дороговизна кредитів і швидке зростання державного боргу, тому створення передумов до зміни характеру присутності України на світових ринках через зміцнення виробничої бази експортоорієнтованих і конкуруючих з імпортом галузей, для яких необхідні значні капіталовкладення, стало неможливим. Прямим наслідком бюджетної і грошово-кредитної політики стало зжимання внутрішнього платоспроможного попиту, що справило визначальний вплив на розвиток зовнішньої торгівлі. Скорочення внутрішнього попиту активізувало нарощуванню експорту і гальмувало розширенню інвестиційного попиту. За 2000-2010рр. об'єм товарного експорту України зріс у 3,53 рази, з них АПК – у 6,46 рази. Кожний відсоток зменшення внутрішнього попиту дав Україні 16% збільшення експорту. Експорт продукції АПК за січень-серпень 2011р. зріс в порівнянні з 2010р. на 32,6%, з них олії соняшникової – на 47,7%, кукурудзи – у 2 рази, сої – у 5 разів, макухи – на 51%, насіння соняшнику – на 70%, продукції тваринництва – на 18,8%, при цьому обсяги імпорту продукції тваринництва знизилися в порівнянні з 2010р (8міс.) на 10%, з них м'ясо та субпродукти – на 41,3%, молокопродукти – на 1,13%. При структурі експорту та імпорту, їх ефективність та доходи експортерів і імпортерів, а значить і економічне зростання мають тісний зв'язок із станом кон'юнктури на світових товарин ринках: підвищення цін на товари вітчизняного експорту, як і їх зниження на імпортовану продукцію, дають можливість українським суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності отримувати цінові субсидії, не зв'язані з їх зусиллями.

Економічна політика і народжувана нею ситуація в країні, відповідно, були і є одним із основних факторів, що визначають розвиток зовнішньої торгівлі. Падіння внутрішнього попиту, невизначеність і непередбачуваність валютної політики, несприятливе в цілому економічне середовище не дозволяють експортерам і імпортерам планувати свою діяльність на довгу перспективу, деформують її мотивацію і стимули, що лежать в основі цієї мотивації.

УДК 330

КОСЯК О.А., асистент

Білоцерківський національний аграрний університет

СУЧАСНИЙ СТАН ВНУТРІШНЬОГО І ЗОВНІШНІХ РИНКІВ ПРОМИСЛОВОГО ГРИБІВНИЦТВА: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ

Щорічне зростання обсягів виробництва культивованих грибів у світі свідчить про збільшення популярності цього виду продукту споживання та визнанні його як поживної і корисної складової здорового харчового раціону людини, чому сприяли розробка та втілення індустріальних методів вирощування культур грибів за останні 35-40 років.

Більшість західноєвропейських країн вже повністю перейшли на споживання тих грибів, що культивуються промисловим способом, оцінивши переваги цього виду продукту, що вирощується на екологічно чистому сировинному матеріалі, має приємні смакові властивості та високий вміст незамінного для організму людини харчового білка.

Серед промислових грибів, що вирощуються в штучних умовах, перше місце посідають печериці, вони займають близько 38% всього обсягу світового грибного виробництва. Друге місце належить екзотичному грибу шиїтаке (біля 17%), основною країною-виробником якого є Японія, а також Китай і Корея. Частка різновиду гриба „глива”, що має порівняно недавню історію культивування, проте набуває дедалі більшого поширення в світових масштабах, становить 16% обсягу виробництва промислових грибів в світі.

Культивування печериць поширене в країнах Європи та Північної Америки. Країни Південно-Східної Азії (Китай, Японія, Таїланд) віддають перевагу вирощуванню екзотичних грибів гливи та шиїтаке, рівень виробництва яких має тенденцію до швидкого зростання, що спостерігається протягом останніх двадцяти років.

Важлива особливість грибного виробництва полягає в більш короткому терміні між посівом та збором врожаю в порівнянні з вирощуванням інших сільськогосподарських культур. Оскільки виробники грибів мають можливість займатися цілорічним їх вирощуванням, то загальний рівень урожайності грибів у порівнянні з іншими основними культурами є досить високим. Так, згідно з даними ФАО у 2009 р. в світі було вироблено 6,5 млн. т грибів на площі понад 19 тис. га. Таким чином, середня світова урожайність грибів в 2009 р. склала 335,7 т/га, в той час як цей показник, наприклад, для пшениці становив 3,0 т/га, а для картоплі – 17,7 т/га.

Розвиток грибівництва на Україні припадає на кінець 80-х років ХХ ст., що на початковому етапі мало любительський характер. До другої половини 90-х років вирощуванням грибів в Україні займалися малі приватні господарства, обсяги виробництва яких не перевищували 400-500 т грибів на рік. Середньорічна європейська норма споживання промислових грибів становить 3,5 кг на 1 особу (в Україні цей показник складає лише близько 1,1 кг на душу населення на рік). Тож, рівень річного виробництва продукції грибівництва, який би зміг задовольнити

потреби у здоровому білковому харчуванні населення, має складати близько 170-200 тис. т такої продукції.

УДК 338.439.5:339.564

ЛОБУНЕЦЬ В.І., к. е. н., доцент

Білоцерківський національний аграрний університет

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН В СИСТЕМІ АПК

В умовах глобалізації зовнішня торгівля виступає одним із важливих факторів прискорення зростання та підвищення ефективності сільського господарства, розвитку переробної промисловості та інших галузей агропромислового комплексу України.

Виходячи з визначення експортного потенціалу, жодна країна не може бути конкурентоспроможною по всіх видах продукції, тобто Україна має визначити пріоритетні галузі. Важливо реалізувати переваги економіки України в напрямі виявлення сприятливих факторів для зростання потенціалу АПК, який може і повинен сприяти вирішенню питань розвитку національної економіки та підвищення її конкурентоспроможності на зовнішньому ринку.

В сучасних умовах процес створення конкурентоспроможного експорто-орієнтованого АПК відбувається складно і нестабільно. Причини цього: кризовий стан вітчизняного АПК; недостатній рівень інвестиційних ресурсів; нестабільність законодавчої бази; недостатній рівень державної політики підтримки та формування експортоорієнтованого АПК та ін. Україна повинна, з одного боку, зберігати традиційні ринки збуту продукції, з другого — цілеспрямовано розширювати нові потенційні та перспективні ринки. Особливу увагу необхідно приділити розвитку взаємовідносин в агропродовольчій сфері з країнами, що є найбільшими імпортерами продукції АПК у світі. Потенційними споживачами українського експорту продукції АПК можуть стати країни, які, по-перше, залежать від імпорту продовольчих та сільськогосподарських товарів, а по-друге, мають тенденцію до підвищення попиту на продукцію завдяки високим темпам економічного розвитку.

За 8 місяців 2011 року зовнішньоторговельний обіг продукції агропромислового комплексу України склав 12,1 млрд. дол. США або 12,7% зовнішньоторговельного обігу України. Експорт продукції АПК за вказаний період становив - 7,8 млрд. дол. США або 17,8% від загального експорту України; імпорт - 4,3 млрд. дол. США або 8,4% від загального імпорту України. Основними експортерами сільськогосподарської продукції були країни СНД (34%), Азії (30,4%) та ЄС (25,6%).

Перспективним у розвитку зовнішньоекономічної діяльності АПК є чітко визначена регіональна політика в галузі зовнішньої торгівлі та залучення іноземних інвестицій, формування сприятливого інвестиційного клімату як в окремих регіонах, так і в країні в цілому.

УДК 330.332.3:338.532:637.1

ШВЕЦЬ О.О., асистент

Білоцерківський національний аграрний університет

ВПЛИВ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ФОРМУВАННЯ ЦІНОВОЇ ПОЛІТИКИ МОЛОКОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Молокопереробна галузь є однією з провідних у харчовій індустрії України, яка формує значний за обсягами виробництва ринок, випускаючи як готові продукти харчування, так і супутні компоненти для виробництва у різних галузях промисловості. Одним із факторів ефективного функціонування молокопереробного підприємства є можливість впровадження гнучкої цінової політики. На формування цінової політики молокопереробного підприємства впливає сировинна забезпеченість, рівень техніко-технологічної бази виробництва готової продукції, рівень менеджменту та маркетингу на підприємстві. У зв'язку з цим є актуальним впровадження інноваційних процесів в молокопереробній галузі, а в умовах дефіциту фінансових ресурсів – інноваційно-інвестиційних. Основними напрямками інвестиційної діяльності в молокопереробній галузі на нашу думку є: удосконалення існуючих технологій виробництва молока і молочної продукції (інноваційна складова); диверсифікація виробничої діяльності (розширення асортиментної лінійки) шляхом придбання технологічних ліній для виробництва нових видів продукції, нового устаткування для переробки вторинної сировини, будівництва цехів; інвестиції в сировинну базу (обладнання пунктів збору та прийому молока, будівництво ферм, закупівля молочного стада); фінансові інвестиції. Оскільки цінова політика підприємства базується на аналізі та розумінні поведінки потенційних споживачів, то серед зазначених напрямів інвестування, на нашу думку, пріоритетним є впровадження різноманітних продуктових інновацій: продукція зі зниженим вмістом жиру для дієтичного харчування; функціональні молочні продукти; продукти з новими споживчими якостями; продукція, що має зручне пакування; молочні продукти, що виготовлені з екологічно чистої сировини; продукти з низькотемпературною обробкою і т.д. Це дає можливість виготовляти продукцію для окремих сегментів споживачів і відповідно виділяти окремі цінові сегменти, що розширить методику встановлення цін. Розв'язання даної проблеми вимагає пошуку перспективних джерел фінансування, серед яких: залучення банківського кредитування; надання інноваційним підприємствам середньострокових кредитів зі зниженням кредитної ставки; запровадження істотних пільг підприємствам, що здійснюють інноваційну діяльність; запровадження різних форм фінансового лізингу; активізація інвестицій в сферах які сприяють розвитку молочної галузі: машинобудування, біотехнології, інформаційні технології; сприяння з боку держави залученню іноземного інвестиційного капіталу для розширення та реалізації інвестиційних програм молокопереробних підприємств; стимулювання інвестиційної діяльності молокопереробних підприємств за допомогою фінансово-кредитних, податкових стимулів.

УДК 330.131.5:332:504:631.6:(477.72)

НЕПОМ'ЯЩА О. В., аспірантка

Херсонський державний аграрний університет

СУТНІСТЬ ТА КРИТЕРІЇ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОЇ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ВОДОКОРИСТУВАННЯ

Ефективний в економічному виразі варіант функціонування господарської системи переважно не відповідає екологічному стану водних об'єктів, що в свою чергу, не забезпечує в повному обсязі господарсько-виробничі потреби. Оскільки водні ресурси обмежені, а господарські потреби практично безмежні природне середовище не в змозі задовольнити існуючі потреби суспільства. Тому метою наших досліджень є пошук деякого компромісного варіанту раціонального розвитку і функціонування водогосподарських систем. Актуальність теми зумовлена трансформаціями економічних відносин в Україні, появою нових джерел фінансування інвестиційних проєктів та необхідністю екологізації сучасного виробництва. Все це вимагає перегляду та удосконалення традиційних підходів до вибору екологічно й економічно оптимальних проєктних рішень у галузях природокористування взагалі та водогосподарсько-меліоративної як їх складової зокрема. Еколого-економічна оцінка ефективності водокористування пов'язана з вирішенням взаємозв'язаних економічних, соціальних та екологічних завдань: раціональне використання водних ресурсів, а також фінансових, трудових та інших матеріальних ресурсів; задоволення соціальних потреб водокористувачів; охорона водних ресурсів, їх відновлення та підтримання у чистоті водних екосистем.

Встановлено, що сучасні зміни соціально-економічного розвитку держави потребують нових підходів до оцінки водокористування. Розвиток водного господарства передбачає розширене використання водних ресурсів в цілях надійного водозабезпечення населення і об'єктів економіки. Поряд з цим постає завдання щодо обґрунтування допустимої межі антропогенного впливу на водоресурсний потенціал.

Запропоновано еколого-економічну оцінку ефективності водокористування у басейнових ВГК, що включає економічну, екологічну і соціальну складові. Для цієї оцінки за норматив прийнято ті значення показників, при яких відбувається природне відтворення водних ресурсів та забезпечення суб'єктів господарювання водою в необхідних об'ємах та відповідної якості.

УДК 330.322.5/.111.42:631.14:637.1

ЯЛОМИСТИЙ О.Б., асистент

Науковий керівник – **ТРОФИМЧУК М.І.**, канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ МОЛОЧНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Досвід розвинених країн світу, який свідчить, що в останнє десятиріччя серед багатьох чинників, які зумовлюють економічне зростання та підвищення національної конкурентоспроможності країн, все більш визначальним є

інвестиційна діяльність. Країни з динамічним розвитком науки і технологій та ефективним механізмом комерціалізації їх результатів стають за показником конкурентоспроможності абсолютними лідерами. Це проявляється у досягненні високого рівня продуктивності праці; вмінні оперативно реагувати на зміни ринкового попиту та формувати майбутні потреби, своєчасно оновлювати товарну номенклатуру і знижувати витрати; спроможності швидко змінювати структуру виробництва у напрямку зростання ефективності національної економіки тощо. Тому для України світова практика інтенсивного розвитку інвестиційної діяльності та підвищення конкурентоспроможності вітчизняного виробника набирає особливого значення. Адже це сприяє прискоренню ринкової трансформації економіки, входженню до світових товарних ринків і збільшенню валютних резервів, необхідних для модернізації виробництва, у т. ч. молочної промисловості.

З наукових позицій поглиблено, уточнено та привнесено елементи новизни у трактування інвестиційної діяльності в Україні та визначення пріоритетних напрямів розвитку інноваційних процесів у молочній промисловості. Особлива увага приділяється застосуванню сучасних науково-технічних програм, головним завданням яких стає прискорення розробок принципово нових науково-технічних рішень, націлених на створення в харчовій промисловості сукупності наукомістких виробництв. У цьому аспекті стратегічно зростає значення модернізації молоко-продуктового комплексу і харчової промисловості України відповідно до її наближення до Європейського Союзу та входження в європейський аграрний ринок.

Для активізації інвестиційної діяльності необхідно створити для молочної промисловості рівень прийняттого економічного компонента зовнішнього середовища їх функціонування. Це стосується участі банківських структур у пільговому кредитуванні інноваційних проектів підприємств і звільнення від оподаткування вітчизняних і закордонних інвесторів та коштів, які направляються на реконструкцію і механічне переозброєння підприємств, як це застосовується на практиці європейських компаній.

УДК 332.3

ТИХЕНКО Р.В., канд. екон. наук

Національний університет біоресурсів і природокористування України

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗЕМЛЕУСТРОЮ

Реформування земельних відносин в Україні, підвищення політичного, економічного і соціального значення землі та включення її в економічний оборот потребують удосконалення економічного механізму господарювання на землі: підвищення ефективності її використання та створення оптимальних екологічних умов для збільшення інвестиційного і виробничого потенціалу землі.

Виділяють три види ефективності сільськогосподарського виробництва: технологічну, економічну та соціальну.

Технологічна ефективність характеризує використання ресурсів виробництва. Основним критерієм технологічної ефективності вважаються максимальний вихід

продукції з одиниці земельних ресурсів або стада тварин при збереженні природного середовища і дотриманні екологічної рівноваги.

Економічна ефективність розглядається як ступінь реалізації виробничих відносин, яка характеризує ефективність виробництва продукції. Критерієм економічної ефективності є одержання максимального доходу.

Соціальна ефективність характеризує рівень соціального розвитку колективу, ступінь досягнення нормативного рівня життя суспільства.

Залежно від вказаних видів ефективності виділяють 4 групи факторів: технологічні, економічні, соціальні та організаційні. Вважаються, що всі вказані фактори діють на результати виробництва, як правило, в сукупності, що і визначає комплексний характер оцінки ефективності виробництва.

Землеустрій є складовою частиною існуючої економічної системи і являє собою складний, багатогранний процес, який залежить від державної політики, характеру виробничих відносин, форм власності на землю та інших засобів виробництва.

Екологічна ефективність пов'язана з необхідністю охорони природи, відтворення і раціонального використання природних ресурсів; вона проявляється, насамперед, через вплив землепорядних заходів на довкілля і характер використання землі. Тут першочергове значення мають екологічна стабільність території, рекультивация земель, їх захист від ерозії, здійснення природо- і землеохоронних заходів.

Виробничо-економічна (або просто економічна) ефективність обумовлена впливом організації території на організацію виробництва і навпаки. Землепорядні рішення повинні сприяти створенню оптимальних пропорцій виробництва, поліпшенню умов господарювання, що прямо позначається на результативних показниках діяльності підприємств.

Економічну ефективність землеустрою можна розуміти подвійно. В широкому змісті вона полягає в забезпеченні раціонального поєднання праці, землі й інших засобів виробництва.

Наприклад, проекти територіального землеустрою сільськогосподарських підприємств дозволяють вирішувати питання їх оптимального розміру, розміщення, структури виробництва, складу угідь. Проекти внутрішньогосподарського землеустрою сприяють раціональній організації території і різних угідь в конкретному господарстві, створенню найкращих умов для розвитку економіки господарства і неухильного підвищення родючості ґрунтів.

Соціальна ефективність землеустрою характеризується зміцненням земельних відносин, стабільністю прав землекористувачів і власників землі. Вона обумовлена значенням землі як об'єкта соціально-економічних зв'язків і спрямована на поліпшення соціальних умов суспільного відтворення.

Інвестиційна ефективність обумовлена інвестиційною привабливістю землекористування, сукупністю інвестицій в земельні поліпшення та охорону земель.

ЧЕБОРАКА А.Ф., здобувач

Науковий керівник – **ТРОФИМЧУК М.І.**, канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ПІДВИЩЕННЯ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ ГАЛУЗЕЙ АПК– ПИТАННЯ ВИЖИВАННЯ ДЕРЖАВИ.

Україна належить до країн, частково забезпечених традиційними видами первинної енергії, а отже змушена вдаватися до їх імпорту. Енергетична залежність України від поставок органічного палива, з урахуванням умовно - первинної ядерної енергії становить близько 60%. Рівень енергозалежності України є середньоєвропейським, проте він характеризується відсутністю диверсифікації джерел постачання енергоносіїв, насамперед нафти, природного газу та ядерного палива. У більшості країн світу рівень енергетичної самозабезпеченості такий самий або навіть нижчий. Проблема полягає в іншому – неприпустимо низькій ефективності використання енергоносіїв.

Основними факторами, що визначають ефективність формування політики енергозбереження в економіці в цілому, і сільському господарстві зокрема, це: наявність паливно-енергетичних ресурсів, їх обсяги та доступність для використання; вартість палива та економічна доцільність використання того чи іншого виду енергоресурсів; вартість технологій, які використовуються для генерування енергії; конкуренція між різними виробниками енергоресурсів; екологічні вимоги, які держава та суспільство висуває виробникам та споживачам енергоресурсів; реалізація політики енерго- та ресурсозбереження; вимоги забезпечення енергетичної безпеки економіки держави.

Ефективність використання паливно-енергетичних ресурсів в Україні є доволі низькою. Енергоємність ВВП в Україні у 2-3 рази вища, ніж в економічно розвинутих країнах.

На превеликий жаль, нині Україна, навіть серед країн СНД, є чемпіоном з енерговитрат на одиницю виробленого продукту. За даними Держкомітету України з енергозбереження, в країні на \$ 1 виробленого ВВП України витрачається 4,7 умовного палива. Якщо цей показник порівняти з відповідними даними в розвинених країнах світу, то у Японії це співвідношення становить 370 г, у США – 600 г.

Існуюча на сьогодні проблема високої енергоємності українських підприємств потребує негайного вирішення. Визначальним чинником підвищення ефективності функціонування галузей агропромислового комплексу повинна стати розробка і впровадження сучасної інноваційної науково-технічної моделі виробництва продуктів, основними складовими якої мають бути: розроблення і використання ресурсо- та енергозберігаючих технологій, формування науковоємних виробничих процесів, конкурентоспроможних переробних виробництв.

Енергозбереження в комплексі з відновлюваними технологіями є єдино вірним шляхом для підвищення конкурентоспроможності української економіки.

РИНДЕНКО Н. А. , аспірант

Інститут економіки та прогнозування НАН України

e-mail: demetraevro@mail.ru

ОПТОВІ РИНКИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ В УКРАЇНІ: ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ РОЗБУДОВИ

Оптові ринки сільськогосподарської продукції (ОРСП) є цивілізованими каналами збуту сільськогосподарської продукції. Особливо важливі ці інфраструктурні об'єкти для дрібних товаровиробників, в першу чергу для господарств населення і є вагомим фактором їх підтримки. У великих і середніх товаровиробників, як правило, існують налагоджені канали реалізації сільськогосподарської продукції. Найбільш гостра ситуація зі збутом вирощеної сільськогосподарської продукції склалась саме у господарств населення. Слід врахувати той факт, що найбільша частка у виробництві сільськогосподарської продукції в Україні належить господарствам населення. У 2010 році 55,1% валової продукції сільського господарства вироблено господарствами населення, в тому числі – 54,9 % продукції рослинництва та 55,3% продукції тваринництва. В більшості господарств населення відсутній власний автотранспорт для систематичної доставки вирощеної продукції на ОРСП. Крім того, зайняті виробництвом сільськогосподарської продукції селяни позбавлені можливості здійснювати значні витрати часу та паливно-мастильних матеріалів і систематично доставляти вирощену сільськогосподарську продукцію як на ОРСП, так і на роздрібні ринки. Процес розбудови збутових кооперативів виробників сільськогосподарської продукції в Україні йде вкрай повільно і з великими труднощами, тому сподіватись, що збутові кооперативи вирішать проблему доставки продукції на ОРСП найближчим часом, не варто.

Незважаючи на прийняття Верховною радою України ще 25 червня 2009 р. Закону України “Про оптові ринки сільськогосподарської продукції” процес їх активної розбудови лише останнім часом увійшов до активної фази завдяки підтримці Президента та уряду країни. Вже багато років в м. Львові функціонує ОРСП “Шувар”. Проте, ОРСП “Шувар” у Львові та оптовий ринок живої худоби “Чародій” у Жашкові довгий час були першими ластівками у процесі розбудови ОРСП в Україні. На всіх функціонуючих ОРСП в Україні здійснюється як оптовий, так і роздрібний продаж сільськогосподарської продукції. В розвинених європейських країнах роздрібний продаж продукції на ОРСП не здійснюється. Європейська академічна спільнота вважає, що роздрібний продаж сільськогосподарської продукції на ОРСП суперечить самій концепції ОРСП, в основу якої покладено розуміння ОРСП, як інфраструктурних об'єктів, покликаних здійснювати виключно оптові операції з сільськогосподарською продукцією.

У липні 2011 року під Києвом відкрито ОРСП “Столичний”. Проте, оптові продавці на ОРСП “Столичний” стикаються з значними проблемами, пов'язаними з тим, що не мають змоги швидко її продати оптом і вимушені частину продукції збувати вроздріб. На ринку відчувається брак оптових покупців сільськогосподарської продукції. Отже, вирішення проблеми збуту сільськогосподарської продукції лежить не тільки в площині створення ОРСП, а і в налагодженні їх роботи. В Україні не розроблені механізми державної підтримки та

державного регулювання діяльності ОРСП. Законодавчо не закріплено і не регламентовано діяльність державних органів з нагляду та регулювання діяльності ОРСП.

Будівництво оптових ринків сільськогосподарської продукції не в змозі в повному обсязі розв'язати проблему інфраструктурного забезпечення збуту сільськогосподарської продукції. Український сільськогосподарський товаровиробник потребує також сучасних овочесховищ з спеціальними температурними режимами для зберігання широкого асортименту овочів і фруктів, які, поки що тільки планується збудувати, в тому числі і на території ОРСП.

УДК 332.33:332.362

ПАЛАМАРЧУК Л.В., канд. екон. наук

Національний університет біоресурсів і природокористування України

e-mail: beeforce@mail.ru

ДЕЯКІ АСПЕКТИ МІСТОБУДІВНОГО ПРОЕКТУВАННЯ НА УРБАНІЗОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ В РИНКОВИХ УМОВАХ

В даний час містобудівні проблеми носять локальний характер, які не зібрані в одну узагальнену містобудівну документацію, у якій би на підставі аналізу галузевих проблем висвітлювалась поетапна динаміка прогностичного розвитку міста від існуючого етапу до проектного періоду.

Тому передумовою проектних робіт у містах є, насамперед, проект зонування земель за їх категоріями, типами землекористування з врахуванням придатності земель для суспільних потреб і т. інше, бо головним внутрішнім ресурсом потенціального розвитку міста є земля.

На плануванні території міста зосереджена містобудівна і землевпорядна діяльність, де землевпорядкування, маючи державний характер, є головним важелем у містобудівному використанні земель. Це дає підставу об'єднати землевпорядну і містобудівну діяльність в зонуванні земель міста, принцип якого визначений Земельним кодексом України (стаття 180), де вказується, що зонування земель здійснюється у межах населених пунктів та встановлюються вимоги щодо допустимих видів забудови та іншого використання земельних ділянок у межах окремих зон відповідно до місцевих правил забудови. Отже, зонування є одним з найефективніших методів регулювання земельних відносин і формування екобезпечного та економічно ефективного землекористування у містах, важливим економіко - правовим механізмом їх забудови та вагомим джерелом фінансових надходжень.

До основних завдань, які вирішуються при зонуванні земель, відносимо: визначення принципів регулювання земельних відносин між державою, регіональними та місцевими територіальними громадами; створення сприятливих умов для планового і сталого розвитку землекористування; обґрунтування розподілу земель і їх меж за категоріями і типами землекористування з урахуванням державних, громадських та приватних інтересів; розробка пропозицій шляхом поетапного впровадження концепції зонування земель на законодавчому і місцевому

рівнях; залучення територіальних громад до участі у процесі планування використання земельних ресурсів; забезпечення економічного прогресу, який передбачає розвиток інфраструктури міста; збереження природних ресурсів; удосконалення порядку зміни цільового призначення землекористування з метою протидії корупційним діям і т.д.

Оскільки містобудівний розвиток міських територій планується в межах, що відповідають «Проекту землеустрою щодо встановлення або зміни меж населеного пункту», а на основі техніко-економічного обґрунтування (ТЕО) визначається площа міста, встановлюються основні технічні, екологічні, економічні та правові характеристики земельних ділянок, що залучаються в межі міста, тому необхідно скоординувати землевпорядну і містобудівну діяльність при плануванні території та розробленні схеми зонування як моделі просторової організації території міста і його передмість.

УДК 338.439:620.952

МУДРАК Р.П., канд. екон. наук

Уманський національний університет садівництва

e-mail: mrp1974@ukr.net

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ НАЦІЇ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ БІОПАЛИВНОГО ВИРОБНИЦТВА

Серед багатьох чинників, які здійснюють вплив на рівень продовольчої безпеки України, чільне місце посідає виробництво біопального із продовольчої сировини. Цілком ймовірно, що збільшення площ під «енергетичними» рослинами при фактичній урожайності сільськогосподарських культур, неминуче призведе до звуження продовольчої пропозиції, підвищення рівня агроінфляції та зменшення економічної доступності товарів продовольчої призначення. Що, з точки зору забезпечення продовольчої безпеки нації, є контрпродуктивно. Тому дослідження усіх аспектів біопаливного виробництва, особливо в контексті його впливу на функціонування національного продовольчого ринку, є актуальною науковою проблемою.

На сучасному етапі утворився енергетичний цугцванг – з однієї сторони нафта вичерпується, а тому зростання цін на неї є неминучим, що збільшує продовольчі ціни; з іншої – найближчою альтернативою нафтопродуктам є біопаливо, збільшення виробництва якого зменшує виробництво продовольства, що також збільшує продовольчі ціни. Проблема вибору між купівлею нафти (нафтопродуктів) та власним виробництвом моторного біопалива чинна лише до тих пір, доки нафта використовується як домінуючий енергоносіє. Наразі ми повинні виходити із того, що діючий автомобільний та машинно-тракторний парк України потребує моторного палива, яке може бути вироблене і з нафти, і з біосировини. При чому нафти стає усе менше і вона стає усе дорожчою. Виходячи із того, що забезпечення продовольчої безпеки нерозривно пов'язане із забезпеченням енергетичної безпеки, актуальною є проблема обґрунтування паливних альтернатив.

Зважаючи на усі переваги і недоліки біопаливного виробництва ми вважаємо, що виготовлення моторних палив із товарної біомаси сільськогосподарських рослин, або як його називають – перше покоління біопалив – це вимушений, тимчасовий захід. Його мета – адаптуватися до дефіциту нафти та набути науково-технічного, управлінського і організаційного досвіду виробництва палива із альтернативних (відновлюваних) джерел енергетичних ресурсів. Майбутнє – за розвитком біопалив другого покоління з лігніноцелюлозних біомас та дослідження з наступним упровадженням інтегрованих біоперегонних виробництв.

Розвиток виробництва біопалив другого покоління є настільки важливим для України, що повинен знайти свої відображення у відповідній державній цільовій комплексній програмі.

УДК

КАПНУС Л.В., канд. екон. наук

РОЗУМЕЙ С.Б.

Національний університет харчових технологій

ДОСЛІДЖЕННЯ ЗАЛЕЖНОСТІ ОБСЯГІВ РЕАЛІЗОВАНОЇ ПРОДУКЦІЇ ВІД РЕКЛАМНИХ ВИТРАТ

Сучасні наукові праці в області маркетингу констатують факт зростаючої влади споживачів на споживчому ринку, що призводить до необхідності пошуку шляхів підвищення ефективності управління маркетинговою політикою розподілу. Встановлено, що підприємства, які прагнуть збільшувати кількість реалізованої продукції на споживчому ринку харчових продуктів, ставлять таку ціль, як формування суспільної думки, інструментом досягнення якої є реклама, паблісіті та пропаганда, але саме реклама за обсягом грошових вкладень займає перше місце серед комунікаційних засобів.

У зв'язку з вище сказаним за мету обрано дослідити зв'язок рекламних витрат з кількістю реалізованої продукції. Таку залежність було встановлено за допомогою програмного продукту Microsoft Excel. Дані, що використано в ході дослідження, отримані від підприємств з виробництва безалкогольних напоїв: ЗАТ «Ерлан», ВАТ «КЗБН «Росинка», ЗАТ «Оболонь».

Розрахунок залежності кількості реалізованої продукції від реклами проводився за 14 регресійними моделями. Вибір моделі здійснювався за розрахунками коефіцієнту детермінації, що показує на скільки відсотків варіація Y обумовлюється варіацією всіх факторних ознак, включених у модель, та кореляції, яка визначає тісноту зв'язку між результативною ознакою (Y) та факторною. В економічних розрахунках вважається прийнятним такий зв'язок між факторами, при якому коефіцієнт детермінації (R^2) $>0,7$. На основі розрахунку коефіцієнтів детермінації було обрано ту модель, при якій даний коефіцієнт був найбільший.

Методи регресійного аналізу забезпечують не тільки оцінку сили зв'язку між двома ознаками, а й встановлення виду цього зв'язку у вигляді рівняння (рівняння регресії). На ЗАТ «Ерлан» щільність залежності обсягів збуту від витрат на рекламу описується кореляційним рівнянням $y=28928+56,4x-0,001x^2$ (коефіцієнт кореляції

становить $R=0,998$); на ВАТ «КЗБН «Росинка» – $y=2449,9\sqrt{x}+56614,3$ (коефіцієнт кореляції становить $R=0,993$); на ЗАТ «Оболонь» – $y=80255,3\sqrt{x}-8442670$ (коефіцієнт кореляції становить $R=0,995$). Встановлено, що існує досить щільний зв'язок між обсягами реалізованої продукції на ринку безалкогольних напоїв та рекламними витратами.

Проведені дослідження ще раз підтверджують слова підприємця Л. Метцеля: «Реклама – двигун торгівлі» і є доказом доцільності вкладання коштів в рекламні звернення.

УДК 658.8:659.1

КАПІНУС Л.В., канд. екон. наук

РОЗУМЕЙ С.Б., ст. викладач

Національний університет харчових технологій

ДОСЛІДЖЕННЯ ЗАЛЕЖНОСТІ ОБСЯГІВ РЕАЛІЗОВАНОЇ ПРОДУКЦІЇ ВІД РЕКЛАМНИХ ВИТРАТ

Сучасні наукові праці в області маркетингу констатують факт зростаючої влади споживачів на споживчому ринку, що призводить до необхідності пошуку шляхів підвищення ефективності управління маркетинговою політикою розподілу. Встановлено, що підприємства, які прагнуть збільшувати кількість реалізованої продукції на споживчому ринку харчових продуктів, ставлять таку ціль, як формування суспільної думки, інструментом досягнення якої є реклама, паблісіті та пропаганда, але саме реклама за обсягом грошових вкладень займає перше місце серед комунікаційних засобів.

У зв'язку з вище сказаним за мету обрано дослідити зв'язок рекламних витрат з кількістю реалізованої продукції. Таку залежність було встановлено за допомогою програмного продукту Microsoft Excel. Дані, що використано в ході дослідження, отримані від підприємств з виробництва безалкогольних напоїв: ЗАТ «Ерлан», ВАТ «КЗБН «Росинка», ЗАТ «Оболонь».

Розрахунок залежності кількості реалізованої продукції від реклами проводився за 14 регресійними моделями. Вибір моделі здійснювався за розрахунками коефіцієнту детермінації, що показує на скільки відсотків варіація Y обумовлюється варіацією всіх факторних ознак, включених у модель, та кореляції, яка визначає тісноту зв'язку між результативною ознакою (Y) та факторною. В економічних розрахунках вважається прийнятним такий зв'язок між факторами, при якому коефіцієнт детермінації (R^2) $>0,7$. На основі розрахунку коефіцієнтів детермінації було обрано ту модель, при якій даний коефіцієнт був найбільший.

Методи регресійного аналізу забезпечують не тільки оцінку сили зв'язку між двома ознаками, а й встановлення виду цього зв'язку у вигляді рівняння (рівняння регресії). На ЗАТ «Ерлан» щільність залежності обсягів збуту від витрат на рекламу описується кореляційним рівнянням $y=28928+56,4x-0,001x^2$ (коефіцієнт кореляції становить $R=0,998$); на ВАТ «КЗБН «Росинка» – $y=2449,9\sqrt{x}+56614,3$

(коефіцієнт кореляції становить $R=0,993$); на ЗАТ «Оболонь» – $y=80255,3\sqrt{x}-8442670$ (коефіцієнт кореляції становить $R=0,995$). Встановлено, що існує досить щільний зв'язок між обсягами реалізованої продукції на ринку безалкогольних напоїв та рекламними витратами.

Проведені дослідження ще раз підтверджують слова підприємця Л. Метцеля: «Реклама – двигун торгівлі» і є доказом доцільності вкладання коштів в рекламні звернення.